

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

14. De causis excusantibus ab officio persolvendo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

De causis excusantibus ab officio persoluendo.

CAPVT XIV.

Aliquæ sunt causæ, quæ excusant ab officio persoluendo.

Prima est infirmitas, non quæcumque, sed cum talis est, ut recitare inferat aliquod notabile damnum. Innoc. cap. 1. de celebr. Miss. unde, cum infirmitas leuis est, & commode absq; damno recitari potest, non excusat. Panorm. ibidem, Quò fit, ut quartana non excuset, saltem illo tempore, quo homo non vexatur febrim. Cum autem homo per infirmitatē excusatur ab officio, non tenetur aliud recitare, nec mente orare, nec alios recitantes audire. Potest aliquando esse, ut talis sit infirmitas, ut nocuum inferat recitare, non autem celebrare sacrum, & tunc potest celebrari absq; officij recitatione. Similiter cæcus excusatur à recitando, & is, cuius nimis nocet visui recitare, & iste potest dicere sacrum. Isti autem, qui excusantur à recitando, non tenentur alios audire recitantes. Palud. 4. d. 15. art. 2. nec alias orationes dicere.

Alterca causa est, occupatio alterius negotij, cui tenetur magis incumbere, puta, cum quis circa prædicationem publicam, (Vide Sylu. verb. hora. §. 18.) aut lectionem aliquam ita est impeditus, ut non possit satisfacere, si officio horarum vacet. Similiter qui habet curam infirmi alicuius, & non potest vacare officio absque graui damno infirmi, isti non tenentur protunc officium dicere, quamuis maxima cura adhibenda est, ut quantum fieri possit, officium, aut pars aliqua persoluatur. Officium enim, cum sit maximè proprium clerico, non est prætermittendum, nisi graui urgente necessitate, ut aliud fieri non possit. Similiter, qui ad impediendum populi concertationem, vel aliquos pugnantes, ubi est periculum mortis, currit, & tempus recitandi præterijt, iste potest pro tunc omittere officium.

Tertia causa est, cum deest breuiarium; nam si aliquis perdidit breuiarium, & est in loco, ubi non potest aliud habere, non tenetur. Quòd si est in loco, ubi sunt breuiaria, sed non habet unde emat, quia pauper est, non tenetur; tenetur tamen aliquid aliud recitare, ut tenet Fumus, ver. hora. §. maximè si beneficiatus est. Sed ego non credo; quia non tenetur nisi ad officium, cum ab hoc liberetur, nec est amplius obligatio

Quòd

Quòd si sua culpa perdidit a principio, peccauit tunc, *tempore* ista non peccat in non persoluendo, nisi ipse proiecisset *beneficium* uarium, vt se impossibilitaret ad recitandum: tunc peccat quoties non recitauerit, nisi postea pœnituerit.

Quarta causa est, dispensatio Papalis. Potest enim non recitare si Papa dispensat. Sed nota quòd Papa non dispensat absolute, sed commutat in aliquas orationes alias: & aliqui dicunt quòd non potest dispensare sine commutatione, præsertim quando obligatur ad persoluendum officium ratione beneficij; sed existimò id sine fundamento dictum esse.

Quinta causa est, ex tenuitate beneficij: quando enim beneficium est tenuissimum, vt puta non excedens quantum octo ducatorum, tunc non tenetur ad tantum onus, quantum est officium, secus si esset pinguius, quamuis adhuc ad sustentamentum non sufficeret, sed aliqua saltem bona pars sustentationis. ita tenet Soto lib. 10. de iustit. q. 5. art. 3. contrarium tamen tenet gloss. can. clericus, dist. 91. & Syl. verb. hora. §. 2. tenenda tamen est sententia posterior, quòd tenetur recitare: nullus enim canon excusat eum; & ratione tituli obligatur ad horas persoluendas.

Sexta causa est, quando habet beneficium. tamen non recipit vllòs fructus, nec per se, nec per alium, nec per ipsum stat, quò minus recipiat. Vbi nota tres condiciones esse necessarias vt qui habet titulum beneficij excusetur.

Prima est, quòd nullos recipiat fructus: vnde qui recipit saltem distributiones, quamuis non recipiat redditus, tenetur recitare: vnde qui omnes redditus pro pensione reddunt, non excusantur, si beneficij administratio ipsis competat.

Secunda est, quòd nec per se, nec per alium recipiat: vnde qui per alios recipiat, tenetur: ex quo fit vt multi iuuenes neantur recitare, quorum patres redditus percipiunt.

Tertia est, quòd per ipsos non stet, quò minus recipiant: vnde qui non recipiunt vllòs fructus sua culpa, quia non seruiunt, vel quia non accipiunt possessionem, non excusantur ab officio soluendo. Quando verò hæc tres condiciones concurrunt, non tenetur, puta, quando non recipit vllòs fructus, nec per ipsum stat, quo minus recipiat, talis non tenetur; nisi tamen speret recipere: nam si hoc est, & sperat certo recepturum se fructus etiam illius temporis præsentis, quia certa est iustitia, vt fit, quando ipse est spoliatus, & pars aduersa intrusa, tunc tenetur recitare extunc. Ex his sequitur, quòd qui solum ha-

bet titulum, & ex concessione Papali omnes redditus alteri dantur, simul cum tota beneficij administratione, iste talis non tenetur.

Quid sit Sacramentum.

CAPVT XV.

DE primo Sacerdotis officio haftenus diximus in libro isto, nunc de secundo, puta sacramentorum administratione, differendum est. Non autem est, vt diximus in libr. 1. officium omnibus sacerdotibus comune, sed ijs, quorum est aliqua iurisdictio, saltem in foro interiori: quoniam verò alterius à Sacerdote non est ista ministrare, meritò inter officia Sacerdotis hoc etiam computatur. Ab eius igitur descriptione incipiendum est, puta, quid sit sacramentum. Quãuis autem variæ dentur à Doctoribus descriptiones, nobis sic videtur posse facilius, & compendiosius describi. Sacramentum est *signum sensibile spiritualis animæ sanctificationis, ad cultum veri Dei à Christo Domino institutum.* In qua descriptione sunt quinque partes maximè considerandæ.

Prima est signum. Vocamus signum, aliquid, quod, vltra cognitionem sui, ducit nos in alterius cognitionem: hoc est, dum se facit cognoscere, simile etiam aliud reducit in mentem. Sacramentum est huiusmodi: est enim quædam res, quæ vltra sui cognitionem, aliud etiam cognoscere facit. Sunt autem tria genera signorum, primum dicitur rememoratiuum: secundum, demonstratiuum: tertium, prognosticum.

Rememoratiuum est, quod facit nos sua præsentia recordari alterius, vt, cum aliquis vult non obliui sei alterius, digitum filoligat, filum signum est rememoratiuum eius, quod sibi proponit obseruandum.

Demonstratiuum, est signum, quod aliquam occultam rem præsentem demonstrat, vt ramus ante tabernam, signum est vini, quod ibi venditur.

Prognosticum, quod futura prænunciat, vt Iris est signum prognosticum futuræ pluuiæ. Sacramentum non tantum est signum vno modo, sed his tribus: est enim rememoratiuum, demonstratiuum, & prognosticum, vt declarabitur. Altera pars est, *sensibile.* Cum enim res quædam sint sensibiles, nempe

quæ